

הידים מלטפות או הולמות - אך תמיד שלוחות לקופה

אולם מלחמות מסביב להפקה, והחלפת שחקנית לפני תחילת הצילומים, שללו מקיור כל סיכוי, ומתחת לידיו יצאה קליפה צבעונית אסטטית, שמתחתה הושר חת גרין עד ללא הכר בידי תסריטי חסר-דמיון ושחקנית (מגי סמית) חסרת מעצור רים, ששיחררה על המסך את כל סולם ההגזמות שלה.

אשר ל"ליירי שרה בלוז": מסע הפירוטמת שהתלווה לסרט, המועמדות לאוסקר ונוכחותו של מפיק כושי הקרוב לעולם הפוזמונים - נתנו מקום לתקוות רבות.

אך שוב: החלפת שחקנית ראשית לפני הצילומים, תסריטאים שהעדיפו שיגרה על פני מקוריות, הרעיון המטופש לא להשתמש בקולה של בילי הולדיי, בסרט המבוסס על חייה, ולעצב את דמותה על

מקומה, הציגו את הסרט ביוזמנית - ואף אחד מהם לא יכול היה להתלונן.

אלא שגם הסנדק וגם קזבלן מחוירים לעומת ההצלחה הגדולה, האמיתית והנולה ביותר של השנה - גל סירטי הקאראטה. אומנם אף אחד מהם לא הוצג יותר שבועות משני הקופותונים דלעיל, אף אחד מהם לא זכה להיות מוקרן בעת ובעונה אחת בשני בתי קולנוע מרכזיים באותה העיר. אולם כאשר הגיע הגל לשיאו - והוא הגיע אליו במהירות מסחררת - הציגו גישה בתי-קולנוע בתליאביב סירטי קאראטה.

הצלחתם של סרטים אלה הצביעה כמובן על כך, שגם כאשר סרט כמו החפוז המוכיח הצליח להחזיק מעמד שבועות ארוכים - לא היה זה משום שהקהל

אחרון כפריז". ייתכן שבמה ש-נוגע להישגיו הקולנועיים, לא היה זה בדיוק פולחן האביב של הקולנוע, כפי שהחליטה מבקרת ניויורקית מכובדת. אולם חשיפתם של היחסים המיניים בין גבר מזדקן לנערה צעירה, ללא כל צעיף של צניעות, זיעזע את כל השמרנים בעולם. הכנים שבניהם הודו שבעיניהם זה מגעיל ודי, הצבועים יותר חיפשו תי-רוצים מחוכמים, ניסו להטיל דופי בסרט עצמו, לכנותו משעמם, ובכך לבטל את ערכו.

בין היוצרים שזכו השנה לתחייה מחודשת, היה פיארו פאולו פאוליני. אחרי "דקמרון", החלו הסוחרים הישר-אליים להתעניין בו אולם בעקבות מה שקרה השנה, יש להניח שהם ימשיכו להיות מבולבלים.

שיאים היו מדהימים - לשני ה-העולמי, וגם לישראלי, שנה כה גדושה בשיאים לגובה - ולשפל - כמו תשל"ג. זה גם, שעל אחרים משיאים אלה, לא הצליחו הצופים - המבקרים - להסכים, אם היו אלה שיאי זוהר או זוהמה.

במבט ראשון נראה שהרמה הכללית עלתה בשנה שחלפה, וכי באיו שנה ניתן לראות שלל כזה של סרטים חדשים של פליגי, בונואל, ברגמן, היצ'קוק, קובי-ריק, ברטולוצ'י, פאזוליני?

זה, בעולם, אשר לסרט הישראלי: פרי-סיס ועידודים מכל הסוגים ניסו אמנם לדחוף קדימה איזושהי יצירה מקורית בעלת-ערך - אבל בשנה של "שמיל", "שוורץ", "המשכנע", "הסנדרל" "ערייז" ויצירות-מופת דומות - ניראה

קארנאטה וקארנאט

הבד כאילו היתה פרח חולני הזקוק לרח-מים - כל אלה יצרו בסופו של דבר ביוגרפיה בנוסח הוליווד בשנות הצנוורה. בין שחקני-הקולנוע, בחירת השחקן הבולט היתה ברורה מאליה, השנה, כאשר תהיה - הוא השתתף בשניים מן הסרטים הבולטים של השנה (הסנדק ו-הטאוגו האחרון כפריז) - בשני תפקידים שונים לגמרי - ויצר בכל אחד מהם דמות מרשימה (אף כי היו שסברו שהגויים בשני המקרים). הוא שב להיות כיום האישיות החזקה ביותר של הבד האמריקאי.

הישראלי קלט את הבשורה שבו - אלא משום שנהנה מהאלימות על הבד, מכאן ועד לסרטים הגרועים ביותר של השנה קפיצת הדרך היתה קטנה מאוד. סרטים ישראליים רבים התחרו ביניהם על הכבוד, וקשה להחליט אם הוא גניע להמשכנע, לקוראים לי שמיל, לשוד הסלי-פונים הגדול, או להמניע לרצח.

אם נפלה בסופו של דבר הבחירה על "מתנה משמיים" - הרי זה רק משום שמכל מה שירד עלינו השנה - היה זה הסרט היותר מבולבל, הפחות מאורגן, ו-הסרהערך ביותר מכולם.

מצד אחד, הציגו את "תיאורמה", סרט סגפני ומסובך, יפה אבל קשה לי-עיכול, ועל התנגשות בין מארקסיזם ל-קאפיטליזם ולכנסיה, באיטליה בתרומנו. הקהלה נבהלה וברח. מצד שני, הציגו את "מעשיות קאנטריבורי" שלו - פרק נוסף בתולדות האיוולת האנושית, אותה הוא מנציח לאחרונה על הבד. הקהל הסכים שזה גועלי, אבל נהר לחזות בו.

העניין אבוד יותר מאי-פעם. היה גם טוב ברע הזה: כספי "קזבלן" עזרו לסרטינוח לפתוח שלושה בתי קול-נוע חדשים. הבחירות עודדו את עריית תליאביב לפתוח סנימטק בבית-עובדי ה-עירייה. הכנסות "סלמוניקו" יאפשרו לקולנוע צפון לשוב לימי-הזוהר שלו, להציג סרטים משובחים במכוונת-הקרנה נורמליות, כמו "ועקות ולחישות" של ברגמן.

סירובו לקבל את האוסקר שהוגש לו, צריך רק להוכיח למי שהטיל בכך ספק, כי בראנדו, שהיה תמיד הילד הרע של הוליווד, ממשיך להיות כזה גם בגיל 49.

שני הסרטים הנוספים המתחלקים בכי-בוד התחתית אינם אולי כישלונות במלוא מובן המילה, אבל הם ללא ספק אכזבות השנה. כאשר נודע שג'ורג' קיוקור עומד לביים את "משעוטי עם דודתי" של גרהם גרין, שמחו הכל, האמינו שסיפורו המבריק והמפוקח של הסופר הבריטי יו-כה, בידי הבמאי המנוסה, לטיפול נאות.

האיוולת האנושית

עוד במאי זוכה סוף-סוף להכרה: ג'ון קאסאבטס, הוצג על בדי הארץ, מוקצ לא רחמים, ב"בעלים", רכש לעצמו לא מעט מעריצים ב"מיני ומוסקוביץ", סיפור אינטימי ויוצא דופן על אהבה נוסה אמריקה בין פקידת מוויאון לשומר מיג' רשי חנייה.

הסרט שחולל מהפיכה בעולם הסרטים - או לפחות במצב הפיננסי של עולם זה - היה "הסנדרק". חודשים מעטים לאחר שיצא לאור העולם שבר את כל השיאים הקיימים, השיג את "חלף עם הרוח" בהכנסות, חלף בקלילות מעבר לגבול מאה מיליון הדולר.

הקופות הישראלי השנה היה "קזבלן", שגרם עוגמת-נפש לביקורת וחדווה שמי-מת לקופאים. שני בתי-קולנוע מרכזיים אחד בעל קיבולת של למעלה מאלפיים

לעומת ברגמן, שסיפק בסרטו זה את החווייה האינטימית החזקה של השנה, הציג פליגי את החווייה החזותית המדהימה של השנה, "רומא" שלו היה הצגת-ענק של כל מה שמאפיין עיר זו, מימי האימפריה העתיקה ועד היום, כשי-הכל ספוג באהבה-האדם, שאינה משה אף פעם מליבו של פליגי, בנוסטלגיה לימים שעברו ולא ישוב עוד, בקצת סאטירה. בלעג לכנסיה, ובחששות לימים שיבואו שני סרטים אחרים חרגו בהשפעתם מ-עולם הקולנוע, הפכו לנושאים מעוררי-פולמוס בין סוציולוגים, פסיכולוגים ופולי-טיקאים. "התפוז הלימפני" - הנחית גם מכת-ההלם של הקולנוע בתשל"ג, גרם לזעזועים בכל פינות תבל, סטנלי קובריק, והגיבור שהוא נטל מסיפרו של אנתוני בורג'ס, חרגו בהרבה מן המסגרת של אמנות הקולנוע. היתה זו אזהרה לקראת ימים יבואו - ימים רעים.

דבר דומה אפשר לומר על "טאנגו

כבש את עולמו

חקנים אחרים, שהסתפקו אמנם בזיקוקין די-גור צנועים יותר, אבל לעיתים במשחק מרשים לא פחות: איוו מונטאן הופיע בתפקיד חייו ב"פיואר ורוזאלי", כאיש-העסקים בעל הקסם הה-מוני במקצת. מונטאן הוא היום השחקן מספר 1 של צרפת. במאים רבים שהסתייגו ממנו במשך שנים ממתניגים עתה בסבלנות בתור, עד שהוא יתפנה לעבוד עימם. (המשך בעמוד 38)

אכזבת השנה

שר לכישלונות האחרים, היה ביני-הם אחד המרתח את הדם - "תמונתו של דוריאן גריי", ההפקה האי-טלקית העלובה של מאסימו דאלאמו. סיפור זה של אוסקר ויילד הפך למותחן מיני מעופש ומוציא מן הדעת.

שני הסרטים הנוספים המתחלקים בכי-בוד התחתית אינם אולי כישלונות במלוא מובן המילה, אבל הם ללא ספק אכזבות השנה. כאשר נודע שג'ורג' קיוקור עומד לביים את "משעוטי עם דודתי" של גרהם גרין, שמחו הכל, האמינו שסיפורו המבריק והמפוקח של הסופר הבריטי יו-כה, בידי הבמאי המנוסה, לטיפול נאות.